

Sikkerhetsnettet kan revne

Kronikk publisert i Dagsavisen 18. februar 2025

Selv om det er bedring i norsk økonomi, kjenner altfor mange krisa på kroppen. Alt er blitt dyrere, selv familier med to inntekter sliter.

Påstander om at folks økonomi er i ferd med å bedre seg, gjelder ikke for alle. Tvert imot er det mange som sliter nå. Vi som kjemper mot fattigdom og utenforskap, frykter at sikkerhetsnettet kan revne.

Nyhetssaker om at renta er på vei ned, at boligmarkedet koker og folk stort sett har klart seg greit gjennom dyrtiden, viser bare en bit av bildet.

For mange er det krise nå – og flere er i faresonen.

Organisasjonene i Samarbeidsforum mot fattigdom i Norge ser hvordan medlemmer og brukere sliter. De må be om økonomisk bistand fra kommunen og mat og annen hjelp fra frivillige organisasjoner.

Det er allerede press på velferdsordninger og hjelpetiltak, og vi er bekymret for at stadig flere trenger hjelp.

Hvor mye kan sikkerhetsnettet bære?

Lenge har det vært en vedtatt sannhet at vi ikke har «arbeidende fattige» («working poor») i Norge. Har du full jobb er du berget.

[Men for aleneforsørgere med en normal inntekt og normale bokostnader, er det ofte ikke sånn.](#) Nå holder det også hardt for familier med to inntekter, hvis begge jobber i en lavinntektsbransje.

I fjor slo riktignok [Regjeringens lavlønnsutvalg](#) fast at omfanget av arbeidende med lavinntekt er lavt i Norge. Men det vi ser blant medlemmer og brukere i våre organisasjoner, gjør oss bekymret.

[SIFOs trygghetsbarometer](#) er også et varsku. Det slår fast at den økonomiske utryggheten er i ferd med å bite seg fast på et høyere nivå enn før dyrtiden slo inn. 157.000 hushold regnes som økonomisk «ille ute», mens rundt 288.000 befinner seg i gruppen «slitere» – de to nederste nivåene på SIFOs skala for økonomisk trygghet.

«Hvis det stabiliserer seg på et såpass høyt nivå, har vi et problem. Det å ha økonomiske problemer over såpass lang tid har store kostnader, både for individene og for samfunnet som helhet», konstaterte Krizstina Gyüre, en av forskerne bak rapporten, overfor [Klassekampen](#).

[Fra før spiste bokostnadene opp en altfor høy del av inntekten for dem som har lavest inntekt](#). Nå har disse kostnadene skutt i været, både for dem som leier og dem som eier.

Vi mangler en sosial boligpolitikk og har et boligmarked både for leie og eie som ikke er i stand til å sikre alle et trygt sted å bo. I stedet forsterker det forskjellene i samfunnet.

Samtidig som husholdningene sliter, er kommuneøkonomien under press. Mange steder kuttes det til beinet.

Prisene på helt nødvendige varer – ikke minst mat – har økt voldsomt. Det samme har antallet som trenger sosialhjelp, viser tall fra [Nav](#).

Mange spør seg: Hva kan vi kutte ut nå? Foreldre gjør alt de kan for å skåne barna.

De trygler idrettslag om økonomisk hjelp, så barna ikke må slutte på fritidsaktiviteter. Nå er det også flere «vanlige» familier som ber om hjelp, skrev [NRK](#) i januar.

Organisasjonene i forumet forteller at voksne som deltar på aktiviteter som språkkurs og arbeidstrening, ikke lenger har med seg matpakke. Det er naturligvis barna som får mat først.

Andre vi møter er i ferd med å miste motet og troen på framtiden. Skal ikke livet være mer enn jobb og økonomiske bekymringer? Hva er meningen?

Sammenhengen mellom økonomiske problemer og både fysisk og psykisk helse er godt kjent.

Samtidig som husholdningene sliter, er kommuneøkonomien under press. Mange steder kuttes det til beinet. Kommunen har plikt til å levere nødvendige omsorgsoppgaver og skole til barna. Men kvaliteten er i spill.

Det kuttes i lavterskeltilbud for psykisk syke. Alt som ikke er lovpålagt er truet: Ungdomsklubber, seniorsentre, åpen barnehage. Kommunal støtte til idrettslag og fritidsaktiviteter reduseres, bussbillettene økes og biblioteker må oftere holde stengt.

Velferd er mer enn å ha en jobb, mat på bordet og tak over hodet. Det er også det å ha et sosialt liv, aktiviteter man liker og dager med mening. Gratis og billige aktiviteter og møteplasser i kommunene er spesielt viktige for dem som har minst.

Det er ikke bra for noen om følelsen av motløshet får bre om seg. Vi ser fra andre land hvordan mismot og opplevelsen av at hverdagen blir vanskeligere, kan føre til tapt tillit til «systemet» og demokratiet og bidra til splittelse.

Heldigvis viser erfaringer og forskningsrapporter at politiske grep mot fattigdom hjelper:

Strømstøtten har særlig vært til hjelp for lavinntektshusholdningene, selv om det ikke er denne gruppen som får den største potten.

Gratis kjernetid i barnehager og SFO gjør at færre barn opplever å stå utenfor viktige velferdsordninger.

Den gradvise økningen i barnetrygden får æren for at andelen barn i fattige familier har gått noe ned – selv om dette fortsatt rammer altfor mange.

Dette viser at politikerne har makt til å gjøre noe. Vi trenger flere tiltak for å redusere fattigdom og hindre at flere opplever å stå på siden av samfunnet. Den 20. februar, på verdensdagen for sosial rettferdighet, inviterer vi til demonstrasjon foran Stortinget.

Vi ber politikerne ta grep for å stoppe velferdskrise. Det er for kostbart å la være!

Artikkelforfattere:

Cathrine Austrheim, Aleneforeldreforeningen

Camilla Vaccaro, Wayback – Livet etter soning

Lars Erik Andersen, Velferdsalliansen

Cathrine Skårn, Leieboerforeningen

Christoffer Lian, Spillavhengighet Norge

Honoratte BNN Muhanzi, Bibi Amka – Woman wake up

Ann Kristin Brustad, Bikuben

Rabia Musavi, LIN – Likestilling, inkludering nettverk

Gunnhild Hokholt Bjerve, Batteriet Oslo, sekretariat for Samarbeidsforum mot fattigdom i Norge